TELEGRAFULU ROMANU

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte părti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½, anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½, cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 60. **ANULU XXII.**

Sabiiu in 1|13 Augustu. 1874.

Situatiunea in Franci'a.

Anulu 1870, in care erupse resbelolu intre Prussi'a sî Franci'a, a fostu unu anu fatalu pentru acésta tiéra, care pâna ací cu dreptu trecea de prim'a potere in sistemulu stateloru europene. Imperiulu lui Napoleonu III, insuguratu prin lovitur'a de statu dela 2 Decembre 1851, s'a sustienutu pâna la catastrof'a dela Sedanu prin nimbulu, de care erá impresorata famili'a legendaria din Corsic'a. Victoriele marelui Napoleonu I au trecutu atâtu prin istoria câtu si prin traditiunea poporului din generatiune in generatiune si natiunea francesa, incantata de reminiscintiele unui trecutu gloriosu, credea ca de numele Napoleonu este legata victori'a, sî ca armat'a francesa este neinvingibila. Poterea armata erá inse departe de idealulu perfectiunei ei de odinióra sî espeditiunea dela Mexico fu unu prognosticu reu pentru viitoriulu Franciei, pentru ca de atunci s'a vediutu desorganisatiunea in armata, care fu apoi caus'a desastreloru din ultimii ani. In urma resbelulu celu cruntu si fâra esemplu in istori'a lumei desamagí pre francesi sî ii desteptà din visurile loru la o realitate amara. Pre tempulu imperiului coruptiunea a petrunsu din tuilerie in tóte cercurile vietiei, armat'a erá organisata bine pre harthia, dara in fapta ea nu a tienutu pasiu in desvoltarea sea cu alte armate europene. Catastrof'a dela Sadov'a trebuiá sa fia unu memento seriosu pentru conducetorii destineloru Franciei. Maresialulu Niel prevediuse de atunci, ca unu resbelu cu Prussi'a va fi neincungiurabilu, dara cu tóte aceste prevederi de o parte increderea prea mare de sine, iéra de alta parte prea tempuri'a mórte a maresialului Niel impedecara organisarea nóua sî pregatirea seriósa a armatei pentru eventualitâtile presimtite. Resbelulu isbucnì — perderile cele mari ce le suferí armat'a Rinului dovedira, ca ea erá departe in deretrulu armatei germâne. In urma catastrofe preste catastrofe silira pre Franci'a la o pace cu conditiuni grele : 5 miliarde sî perderea a doru provincie. Imperiulu alu doilea cadiù invinsu la Sedanu si se ingropà intre blastemele poporului amaritu in sufletulu seu pentru atâtea perderi necompensabili impreuna cu nimbulu eroiloru legendari. Sî totusi caus'a desastreloru nu este numai imperatulu Napoleonu, ci intregu poporulu francesu, pentru ca, dupa cum au doveditu cele mai luminate spirite in Franci'a pâna la evidentia, nu numai sistemulu si principiele lui au fostu rele, dara sî stârile publice erau corupte sî virtutile singurateciloru nu mai potura departá tempestatea cea grea ce se descarcà asupr'a nefericitei tieri cu tóta veementi'a.

Afara de perderile cele materiali, cari se urca la o suma ne mai pomenita in analele resbeleloru, Franci'a astadi are sa sufere mai multu prin form'a de statu provisoria, in care se afla dela caderea imperiului. Stârile politice in Franci'a de unu tempu incóce ne arata desorganisatiunea sî distrugerea permanenta. Progarea adunârei natiunali a urmatu la 6 Augustu n. togmai intre acele auspicie, cá sî inainte de acést'a cu unu anu. Nu s'a schimbatu nimic'a, nici in privinti'a esentiei, nici in respectu formalu. Gruparea si viéti'a partideloru e totu aceea, aspiratiunile sî tendintiele loru se intorcu totu in sfer'a cunoscuta. Republicanii combatu [illegible]chi'a, care in fapt'a nu esista, d[illegible] suntu in stare a dá republicei form[illegible] solide sî durabile, monarchistii 'si consuma tóte poterile in lupte aprigí contra republicei, care esista numai dupa nume, dara nici ei nu suntu in stare a insuflá regatului loru viétia. Maresialulu presiedinte se lupta atâtu contra republicei câtu si contra monarchiei in favorulu septenatului, dara nici elu nu póte dá provisoriului seu garantiele legali. Ací potemu díce ca domnesce bellum omnium contra omnes. O tendintia paraliséza pre alt'a si din acésta opugnantia resulta provisoriulu de adî, pre care 'lu condamna tóte partidele.

Pre lânga tóte simpatiile ce le avemu noi cá români câtra sórtea Franciei totusi nu potemu sa negâmu, ca in tienerea acestei stâri abnormaii se vede decadinti'a spiritului politicu. Ce e dreptu Franci'a stà inaintea celei mai grele probleme, ce o are unu poporu, inaintea problemei de a-si creá o forma de statu si unu atare procesu de formatiune nu se sfersiesce fâra lupte mari si in putiene díle, dara cu tóte aceste acést'a tiéra se afla in fati'a acestei probleme dejá aprópe de unu seculu, dela revolutiunea cea mare. Fenomenele critice se repetiescu de atunci incóce atâtu de regulatu câtu ne vine a crede ca ele suntu eflucsulu unei legi naturali. Revolutiunea, republic'a sî monarchi'a se succedu regulatu, generatiunile vinu sî trecu sî problem'a remane neresolvita. In legile desvoltârei politice a Franciei in zedaru cautâmu continuitatea, ori-ce progresu e totu odata si resturnarea temelieloru vietiei sociali si de statu. O creatiune nóua resare pre ruinele celei vechi. Vointi'a impunatória a poporului care aru puté dá lucruriloru unu corsu naturalu, este sugrumata prin intrigele cele maestre ale partideloru. Imperiulu alu doilea a produsu o depravatiune politica in poporulu francesu ; de o parte materialismulu sprigínitu de o frivolitate fâra esemplu, de alta parte tutoratulu ultramontaniloru au stensu orice insufletire politica si spiritulu revolutiunariu, ce a mai remasu in paturile de josu ale poporului a cadiutu viptima unei agitatiuni sociali estreme, ale cârei urme suntu omorulu si incendiulu. Acestu spiritu revolutiunariu este representatu prin asiá numitii petroleisti séu comunisti cari ceru reforme radicali in viéti'a sociale, reforme, ce nu suntu basate nici decum in continuitatea desvoltârei istorice a omenimei.

O miscare intensiva din partea poporului care sa sparga tóte barierile sî sa mature tóte partidele ce se cérta intre sine nu se póte asteptá intre impregiurârile de fatia si astfeliu Franci'a va fi numai teatrulu frecâriloru si lupteloru continue intre fractiunile diferite ce aspira la guvernu. Conspiratiunea monarchistiloru va tórce firele ei de intregi pre fatia cá si pâna acum. Dechiaratiunea ministrului presiedinte data la cuvintele cele provocatórie ale lui Franclieu, ca va sci sustiené autoritatea septenatului in tóte pârtile, este numai o frasa fâra efectu. Legitimistii sî-au inceputu peregrinagiele la Marienbad unde se afla contele Chambord, care de altmintrenea cu greu se va conformá spiritului seculului modernu. Sórtea lui cu greu se va indieptá in intervalulu ferieloru, dara mai cu greu va reusí propagand'a republicaniloru, cari suntu espusi atacuriloru disciplinate din partea septenatului care va priveghiá ori-ce miscare a loru.

Lupt'a acést'a veeminta intre cele trei partide ce aspira la tronu, este stramutata de pre aren'a parlamentaria in mediloculu poporului, judecându inse din constelatiunea partideloru victori'a nu va fi nici a monarchistiloru nici a republicaniloru si de voru remâné lucrurile in cursulu loru normalu vomu vedé la redeschiderea adunârei natiunali situatiunea totu in stadiulu de astadi. O ordine definitiva e de asteptatu numai déca Mac-Mahon se va intielege cu elementele republicane, dara de o transactiune a maresialului cu republicanii nu se cugeta nimene. Imposibila este si o transactiune a legitimistiloru cu Mac-Mahon in favorulu septenatului. Maresialulu in urma se va ingrigí de intemeierea si consolidarea septenatului fâra concursulu partideloru contându numai la spriginulu armatei. E probabilu ca provisorulu va incetá cu o lovitura de statu.

Cu totulu altu spiritu s'a manifestatu intre representantii din adunarea natiunale in privinti'a reorganisatiunei armatei. De câte ori erá vorba sa se voteze o suma pentru fortificâri militarie, adunarea natiunale cu unanimitate a acordatu acele sume considerabili ce le a cerutu ministrulu de resbelu pentru fortificatiuni in nordulu Franciei. Sum'a e aprópe de unu miliardu. Germani'a care se bucura de sfasiârile politice, se supera de alta parte vediendu solidaritatea francesiloru de câte ori e vorb'a de aperarea patriei contr'a inimiciloru esterni. Dovéda la acést'a este dechiararea de curendu a principelui de Bismark, ca ii pare reu ca n'a umilitu pre Franci'a mai tare, va se dica, ca n'a ruinat'o totalu. Cu tóte acestea Franci'a nu va puté prosperá pâna nu va ajunge la o forma de statu definitiva, la unu guvernu solidu si adeveratu patrioticu, care sa lucre pentru reintinerirea natiunei francese sî sa dee Franciei influinti'a sî stim'a de care s'a bucuratu ea in sistemulu stateloru din Europ'a inainte de catastrof'a din fatalulu anu 1870, pre care nu-lu voru uitá nici generatiunile viitórie. Sa sperâmu ca vitalitatea poporului francesu va scapá Franci'a de desorganisatiunea ce se pare ca a petrunsu adencu in stârile ei actuali sî o va radicá din ruinele ultimeloru ani la o nóua viétia — renascendu ca unu fenice din propri'a sea cenusia.

In fine caus'a patriarchatului serbescu este resolvita definitivu. Majestatea Sea a intaritu in 6 Augustu n. pre Escelenti'a Sea P. Archieppu sî Metropolitu alu nostru **Procopiu Ivacicoviciu** de patriarchu alu serbiloru. Escelenti'a Sea a fostu septamân'a trecuta la Vien'a unde a depusu juramentulu de consiliaru intimu de statu sî reintorcându-se la Pest'a unde a conferatu cu ministrulu de culte, a plecatu Marti la Carlovitiu. In siedinti'a de ieri s'a cetitu prea inaltulu rescriptu reg. care cuprinde nu numai sanctiunarea alegerei din urma, dara sî resolutiunea din 7 Iuliu relativa la dotatiunea patriarchului. Instalatiunea va fi Duminec'a viitória. Fiindu ca congresulu se va prorogá dupa instalatiune numai decâtu, Escel. Sea va plecá indata câtra Sabiiu spre a face dispusetiunile necesarie in intervalulu ferieloru, pentru ca congresulu serbescu din Carlovitiu se va reintrunú curendu spre a elaborá statutulu bisericescu sî a regulá alte afaceri interne.

Nici unu anu n'a trecutu dela intregirea scaunului nostru metropolitanu sî eata ca metropoli'a nóstra a devenitu iéra veduvita prin forti'a impregiurâriloru. —

Vineri'a trecuta s'a inchisu parlamentulu Angliei. Cuventulu de tronu relevéza relatiunile amicabile intre Angli'a si poterile esterne si asigura, ca influinti'a Angliei ce resulta de aci se va folos totu-déun'a spre a tiené in vigóre deobligamentele din tratate si spre a consolidá pacea européna.

Relativu la congresulu internatiunalu din Brusel'a amintesce cuventulu de tronu, ca Regin'a a crediutu, ca inainte de a tramite unu delegatu imputernicitu spre a luá parte la discusiunile congresului trebuiá sa primésca asecurarea celorulalte poteri representate la congresu, cumca in congresu nu se voru face propuneri cu scopu de a modificá regulele dreptului internatiunalu si de a restringe in casu de resbelu operatiunile marine. Regin'a va considerá *proiectele congresului*, inse trebuie sa-si *reserveze deplin'a libertate* de ale *acceptá séu de ale respinge*.

Cuventulu de tronu *compatimesce* resbelulu civilu din Spani'a si doresce cu intetîre restaurarea pâcei si a ordinei si acestu scopu se va ajunge mai siguru si mai usioru, déca se voru retiené (poterile) dela unu amestecu seriosu in afacerile interne a le tierei independinte.

In decursulu sesiunei espirate se póte díce ca Gladstone cá conducatoriu alu partidei liberale si cá ministru viitoriu sî-a periclitatu pusetiunea prin tienut'a sea mai alesu in cestiuni bisericesci fórte tare. S'a ivitu inse altulu in loculu seu, care s'a sciutu folosí in dîlele aceste pentru a se recomendá partidei liberale. Sir. William H a r c o u r t a fostu *in septamânile din urma in fapta conducatoriulu opusetiunei si si-a intaritu influinti'a sea* in senulu partidei in modu considerabilu. Harcourt este unu barbatu cu mare talentu, o persóna impunatória, are organu bunu si darulu oratoriei, sciintia multilaterala, se pricepe in afacerile esterne, pentru cari are si unu interesu viu. Prelânga aceste calitâti densulu are si ambitiune, care este motorulu poternicu alu aspiratiuniloru sele. *Acestu barbatu, tineru inca, va devení premierulu liberalu alu Angliei in celu mai deaprópe venitoriu.*

Diet'a Ungariei.

B u d a p e s t 'a 20 Iuliu 1874. Cas'a representativa s'a deschisu la 10 óre.

Presiedintele B. P e r c z e l anuncie petitiunea cetâtiei libere Neoplant'a (pentru a se retrage *emisulu ministrului de culte relativu la gimnasie*), care petitiune impreuna cu petitiunea privata presentata de B. O r b a n u se predà comissiunei petitiunarie.

E. D a n i e l substerne a 51 consemnare a petitiuniloru resolvate de câtra comissiunea petitiunaria. Se va tipari si imparti intre deputati.

Primulu obiectu la ordinea dilei e a trei'a cetire a proiectului de lege despre creditulu decursivu receratu pentru introducerea sistemului metricu. Legea se primesce si se va tramite casei magnatiloru spre pertractare constitutiunale.

Alu doilea obiectu la ordinea dîlei este continuarea desbaterei *speciali asupr'a* proiectului de lege *electoralu*. Dissussiunea se *inverte totu pre lânga* § 5.

Primulu *oratoru* e *deputatulu* Alesandru R o m a n u. (Cuventarea densului s'a *publicatu in nrii trecuti in totu cuprinsulu ei*). Oratorulu arata, ca tóte datele produse pâna acum suntu false, date autentice nici nu suntu. Dupa censulu proiectatu in paragrafulu din cestiune sute de comune nu voru avé nici unu unicu alegatoriu. Dupa o polemica contr'a baronului Gabr. Kemény, dupa aceea contra atacuriloru deputatului Iul. Horváth oratorulu sustiene, ca de se va primí amendamentulu lui Kemény nu va siedé nici

unu deputatu *românu* in diet'a Ungariei. *Sa nu* se faca din lege o cestiune de *potere* sî unei natiuni care a trecutu *prin* seól'a suferintieloru *ii* stà *fórte* bine a dá tuturoru cetatieniloru *deplina* libertate, intr'unu *momentu cându* e in stare sa faca acést'a. *In urma* oratorulu spriginesce *emendamentulu lui* Nemesiu.

Lad. T i s z a rectifica unele cuvinte *interpretate reu* de antevorbitoriu.

Al. C s a n á d y substerne emendamentulu, sa se dica in § 5: in comunele mai mari sî mai mici suntu indreptatiti la alegere acei'a, cari solvescu atât'a contributiune de statu câta se vine in Ungari'a pre unu patrariu de sessiune care e mai putienu insarcinatu.

Col. T i s z a recunósce cu bucuria, ca deputatulu Romanu a observatu in cuventarea sea unu tonu demnu, care se sî asceptá la acésta intrebare momentuósa. Dupa o scurta polemica contr'a lui V. Babesiu oratorulu se intórce contr'a lui Mocsáry. Acest'a afirmà, ca oratorulu l'a denunciatu. Sub denunciatiune nu se póte intielege altu ce-va decâtu o afirmatiune intr'ascunsu, pre cându oratorulu si-a spusu opiniunea sea in publicu sî fâra reserva. Mai curendu s'au facutu acei'a culpabili de o denunciatiune, cari sustienu ca § 5. s'a facutu *cá pedépsa* pentru poporulu românu din Transilvani'a, pre cându dispusetiunea din trensulu lovesce pre toti locuitorii din Ardélu. Mocsáry a disu intre altele, ca representantii natiunalitâtitâtiloru nu voru sa-si aduca inainte dorintiele loru adeverate, pentru ca ei sî asiá sciu ca in cas'a representativa nu afla dreptate. O atare espressiune cu greu se póte justificá. *Oratorulu scie bine* ca Mocsáry nu se *póte face vinovatu* de *tendintie antimagiarice*, scie ca densulu e patriotu adeveratu, totusi sa cugete ca cei ce se jóca cu focului potu face mai multa dauna decâtu adeveratii tecinari.

Trecendu la obiectu oratorulu accentua, ca toti contrarii paragrafului se *plangu* ca poporulu din Transilvani'a se *tractéza reu*, *pre* cându nici unulu nu cugeta, ca s'aru *poté* dice cu mai multu dreptu, ca togm'a poporatiunea magiara este mai greu lovita, fiindca togm'a in pârtile locuite de ea se vede ca este censulu mai mare. S'aru recere deci cá sa se medilocésca pentru poporatiunea magiara usiurâri pentru a scutí natiunalitatatea propria. Dorere inse ca acum nu se póte statorí unitatea censului, dara oratorulu speréza, ca nu preste multu vomu creá o lege electorale armonica. Pâna atunci oratorulu spriginesce § 5. cu emendamentulu lui Bonciu.

Ales. C s i k y substerne emendamentulu, sa se dica in § 5. in locu de „n e“ computandu-se adausulu desarcinârei pamentului: computandu-se „s i“ (adausulu disu)

Bl. O r b a n u propune, cá § 5. sa se lase in suspenso pâna cându va substerne ministrulu de interne proiecte despre nóu'a impartire a cercuriloru transilvane sî datele despre contributiune. Mai vorbesce Deáky contra § 5.

Ne mai fiindu insinuatu vre-unu oratoru sî resignandu referintele Szeniczey dela cuventu intre strigâri frenetice de „eláll“, 'si motivéza Demetriu B o n c i u intre neliniscirile casei inca odata votulu seu separatu cunoscutu.

Iul. H o r v á t h ia cuventulu pentru a face o observatiune personale sî dupa acést'a urméza votarea. Se cetescu tóte propunerile de modificatiune. Majoritatea primesce paragrafulu asiá precum l'a compusu sî stilisatu comissiunea centrale. Dupa aceea se primesce votulu separatu substernutu de Demetriu Bonciu cu 107 contr'a 103 voturi.

Dupa acceptarea acestui paragrafu cas'a trece la paragrafulu urmatoriu.

Ios. K a j u c h spre a prevení orice interpretare rea face o propunere de modificatiune: sa se puna in punctulu a) in locu de cuventulu „comunu“, cuvintele „in modulu indigitatu in § 4.“

F. S z e d e r k e n y i aréta marile schimbâri ce le-a suferitu proiectulu substernutu de ministrulu de interne in mân'a comissiunei centrale fâra cá acést'a sa motiveze acele schimbâri. Mai mare deosebire este intre proiectulu in cestiune sî legea din 1848, cu tóte ca regimulu pururea accentuà ca nu se va abate dela spiritulu legei din 1848. In deosebi s'a pusu unu censu sî pentru industriali sî comercianti, pre cându legea dela 1848 pretinde numai cá densii sa dovedésca ca ocupa continuu pre unu coajutoriu (sodalu). Oratorulu face urmatoriulu proiectu de modificatiune: Dreptulu de alegere compete acelor'a cari posiedu singuri séu impreuna o casa séu unu pamentu, dupa care contributiunea statului este impartita dupa unu venitu curatu de 100 fl.; mai departe acelor'a cari pórta industri'a cá comercianti, fabricanti sî maiestri in intielesulu legei pentru meserii.

Alex. N e h r e b e c z k y observá la espunerile ante-vorbitoriului, ca densulu vorbesce despre proiectulu in cestiune cá sî cându n'aru fi fostu de fatia sî n'aru fi avutu nice o atentiune la cele ce se discutara pâna acum. Antevorbitoriulu nu voiesce sa lege dreptulu de alegere de censu. Acést'a este o parere personale, guvernulu, sectiunile sî comissiunea centrale au fostu sî suntu inse de alta parere, câci acest'a au voitu sa afle óre care garantia in censu cu privire la venitu. Oratorulu se róga deci sa se primésca paragrafulu dupa testulu facutu de comissiunea centrale.

Reportorulu S z e n i c z e y indrépta pre Szederkenyi la raportulu comissiunei centrale din cari 'sî póte face o deslusire despre fia care paragrafu. Se pare ca deputatii voiescu sa se indoiésca despre indreptâtirea de esistintia a fia-cârui paragrafu. Argumentatiunea lui Szederkenyi ne face sa presupunemu ca densulu n'a luatu parte la discusiunile sectiuniloru sî n'a cetitu nici unu diurnalu intr'acestu intervalu, de acea densulu sa-sî câscige mai intâiu informatiuni sigure.

Dupa o observare personale din partea lui Szederkenyi ia cuventulu I. V a j d 'a, spre a propune dupa o scurta motivare unele modificatiuni stilarice la emendamentulu lui Szederkenyi.

Al. K ö r m e n d i dupa o motivare lunga substerne umatoriulu emendamentu: § 6 sa sune: Indreptati la alegere suntu mai departe a) acei'a cari posiedu insisi séu cu sociele respective cu copiii loru minoreni esclusivu séu in comunu o casa, unu pamentu séu unu capitalu, din cari ei au in deosebi séu preste totu unu venitu de 105 fl., dupa care solvescu dare; b) in comuni mari sî mici acei meseriasi cari solvescu dare celu pucinu dupa unu coajutoriu (sodalu.)

L. Mocsáry revine asupr'a intrebarei lui Szederkenyi: ce s'a facutu dara din proiectulu de lege ministerialu dintâiu? sî se incérca a dovedí ca intre acest'a sî intre proiectulu din cestiune esistu atari diferintie esentiali, cari suntu atâtu de daunóse pentru alegatori, respective restringu dreptulu electoralu intr'atâtu, incâtu oratorulu nu pricepe, cum si-a potutu dá ministrulu consemtiementulu seu la tóte aceste modificatiuni? Cu deosebire s'a templatu acést'a la paragrafulu 3 tientesce directu intr'acolo, de a restringe dreptulu de alegere alu civiloru din cetâti. Oratorulu se alatura la emendamentulu lui Szederkenyi respective alu lui Vajd'a sî face din partea sea urmatórea propunere: Dispusetiunea paragrafului 15 art. de lege XXVI: 1868, dupa care la casu cându dela intemeierea unei maestrii n'au trecutu inca doi ani, se ia jumetate din minimulu de contributiune — nu póte impedecá pre comercianti sî meseriasi, intru esercierea dreptului loru de alegere.

Fiindu tempulu tare inaintatu (erá la 2 óre d. a.) sî incependu D e a k y cuventarea sea, deputatii devinu intr'o neliniscire continua — unii ceru continuarea desbaterei, altii propunu inchiderea siedintiei, sî in urma dupa mai multe pledâri pro sî contr'a, cari aretau prin sgomotulu loru neliniscea cea mare, Cas'a primesce propunerea, cá sa se inchida siedinti'a de adi sî resolutiunea asupr'a propunerei lui Polya se amâna pre mâne.

Monarchi'a in Europ'a.

Sub acestu titlu estragemu de pre jurnalulu „l'Italie“ urmatoriulu articlu, care ne pare a fi fórte rationatu:

„S'a disu adesea ca dificultatea de a se potea intârí republic'a in Franci'a, suntu chiaru republicanii. Totu astfeliu amu potea dice, déca nu cu mai multu, dara celu pucinu totu cu atât'a resonu, ca aceea ce vatema prestigiulu monarchiei in Franci'a sî Spani'a suntu monarchistii.

Cetindu discursurile sî proclamatiunile representantiloru monarchiei din ambele pârti ale Perineiloru, sî mai cu deosebire comentariele facute de press'a monarchista, se vede indata marea departare a spiriteloru liberali, atâtu in Franci'a câtu sî in Spani'a, pentru vre o restaurare, alu cârei resultatu aru fi reconstituirea mai multu séu mai pucinu deghisata a guvernamentului absolutu.

De fericire, monarchi'a nu este pretutindeni representata de ómeni *aprinsi* de sângele omenescu, cá don Carlos, séu cá visatori incapatînati cá contele Chambord. In nici o epoca a istoriei Europei nu s'a vediutu pre tronuri unu astfeliu de numeru de printi cu atât'a sinceritate devotati binelui popóreloru, sî asiá de intimu asociati aspiratiuniloru nationali.

Acést'a provine din causa ca au intielesu ca monarchi'a in secolulu alu nouaspre-diecelea, numai este monarchi'a din tempii trecuti, câci popórele au devenitu maiore sî prin urmare ele nu mai primescu monarchi'a decâtu cu resplata binefaceri-

FOISIÓRA.

Resbelulu trojanu.

(Pre la anulu 1200 n. de Christosu.)

dupa *Grube*.

II. Ratacirile lui Ulysse.

1. Dupa derimarea Trojei *inforcendu*-se Ulysse cu cele dóne-spre-diece nâi câtra *patri'a sea*, o furtuna 'lu aruncà in tiér'a c i c l o p i l o r u; acesti'a erau nisce uriasi *necioplíti*, *necultivati*, cari nici plantau nici *semenau*, câci cucuruzulu, orzulu sî nobil'a vitia de viia, *ajutate* de ploile lui Joe, le crescea fâra nici o munca. Ei nu aveau cunoscinti'a nici de legi nici de adunâri poporali, cá sa se intieléga impreuna; locuintiele loru erau pesteri de munti, boltite. Lânga tiér'a ciclopiloru se aflá o mica insula, pedurósa, *in* care pasceau turme numeróse *de capre selbatice*. Ací venisera nâile lui Ulysse *intr'o nópte* intunecósa fâra luna. Cu reversatulu *dilei* esîra grecii afara sî strabatura tóta *insul'a*, ucidiendu cu sagetile loru capre *selbatice pentru* nutrimentu. Fiindu-ca vinu mai aveau de ajunsu, tóta diu'a o petrecura voiosi.

Acusi inse recunoscura de pre fumulu, ce se radicá spre ceriu sî dupa unu sgomotu, ce se audiá in apropiare, ca nu departe, trebuie sa locuiésca ómeni; a dóu'a di, diminéti'a sî plecara Ulysse cu câti-va consoci, cá sa véda, ce feliu de ómeni locuiescu ací. Debarcandu la tiermure, vediura intr'o stânca o pestera umbrita de dafini, in giurulu cârei'a se radicau bradi lungi in trupina sî stejari cu verfuri inalte. In laintru siedea unu omu de statura uriasia, carele, singuru pascendu-si turm'a, sî neumblandu nici odata cu cei-lalti, se cugetá mereu la fapte reutacióse.

Ulysse alege doi-spre-diece din soci, celoru-lalti le comandà sa remana la nâi, 'si luara merinde, câti-va foi de vinu sî plecara mai departe. Ajunsi la pestera, pre uriasiu nu-lu aflara acasa, pentru ca plecase dejá cu turm'a la pasiune. In absenti'a lui, grecii cercetara pester'a cu curiositate; giuru impregiuru erau corfe cu brânza; in gauri laterali erau miei sî iedi; nu lipsiau nici vase, putine sî galeti *pentru* conservarea laptelui, ce se aflá in abundantia. Grecii aprindu unu focu sî mananca din casiu. Intr'aceea sosesce uriasiulu, aducendu o legatura mare de lemne uscate, pre care o arunca la pamentu cu sgomotu asurditoriu, incâtu grecii de frica se trasera toti prin unghetie. Oile sî caprele cari voiá sa le mulga, le mena uriasiulu in pestera, iéra berbecii sî tiapii i lasa afara, dupa aceea asiedià la intrarea pesterei o stânca puternica, pre care abiá aru fi putut'o duce 22 cara cu câte patru róte. Dupa ce-'si mulse oile sî caprele, sî dupa ce se saturà de lapte, sî dupa ce pre celu remasu 'lu puse in vase, uriasiulu 'si aprinse focului. Atunci observà strainii, sî dîse maniosu câtra ei: „Cine sunteti, sî pentru ce percurgeti cu nâile undele mârei? Sunteti o banda de rapitori, sî voiti sa indusmaniti popóre straine?“

Grecii, audiendu ragetulu duru cu care-i agrai uriasiulu, cum sî de aspectulu lui infioratoriu, incepura a tremurá, dara Ulysse prinse curagiu sî graí: „Noi suntemu greci, ne tienemu de armat'a regelui Agamemnonu, sî in reintórcere dela Troj'a, pre care amu nimicit'o, suntemu aruncati de ventu pre ape necunoscute; acum in genunchi ne apropiâmu de tine, cá sa ne daruesci cu ce-va, cá pre nisce straini. Iéra tu aibi frica de diei, câci Joe apera pre cei straini.“

Ciclopulu infioratoriu respunse: „Nebunu esti tu strainule, ca-mi dîci sa me temu de diei; ce ne pésa nóue ciclopiloru de Joe sî de dieii fericiti, cându noi intrecemu pre densii. De frica dieiloru nu te voiu crutiá nici pre tine sî nici pre socii tei. Totusi spune'mi unde ti-ai opritu nai'a, aprópe ori departe de aici?“

Ulysse, gandindu-si iute o insielaciune dîse:

„Nai'a ni s'a sfermatu de stânci sî numai noi singuri amu scapatu de perire.“

Monstrulu, fâra a mai dîce ce-va, apucà doi dintre socii lui Odysseu, i batù deolalta de le sarí creerii sî-i umplù de sânge. Dupa aceea i daraburí membru de membru sî i mancà cu atât'a apetitu, incâtu nu mai remase nici osu nici carne. Pre greci i cuprinse sudori de spaima. Dupa ce monstrulu se saturà astfeliu cu carne de omu sî lapte, se intinse in pestera pre câtu erá de mare, sî adormí adencu. Acum, Odysseu, i-aru fi infiptu spad'a in pieptu de nu l'aru fi opritu cugetulu, ca toti grecii nu voru fi in stare sa rostogolésca pétr'a dinaintea pesterei. Inchisi in pestera aru fi trebuitu sa móra mórte infioratória.

A dóu'a di ciclopulu prinse pre alti doi greci sî-i mancà de dejunu, radicandu dupa aceea stânc'a dela intrare fâra nici o greutate, sî o puse iéra, la locu, sî-'si conduse oile iéra la pasiune. Odysseu se cugetà acum, cum sa-si póta resbuná pentru atât'a nelegiuire. In pestera de o parte stá lungita pre pamentu maciuc'a ciclopului, care erá unu trunchiu de olivu, câtu catargulu unei nâi cu 20 remi. Acést'a o facura consocii lui Odysseu lucia, iéra elu insusi, o ascutì la verfu sî apoi o ascunse; dupa aceea 'si alege prin sórte patru cameradi, cu alu cârora ajutoriu sa infiga prajin'a in ochiulu ciclopului, cându va durmí acest'a. Uriasii acesti'a aveau adeca numai unu ochiu in frunte.

Sér'a se intórse infioratoriulu ciclopu indereptu, 'si terminà lucrulu, cá de alta data, sî iéra ucise pre doi greci, pre cari i mancà de cina. Odysseu se apropià acum de elu sî-i imbiá o cana *plina* de vinu, uriasiulu o beù cu placere, porunci sa i-o umpla pâna a trei'a óra sî o golí fâra a presupune vre-o insielaciune. Intrebà dupa aceea pre Odysseu de nume, cá si densulu sa-i póta dá asemenea daru.

„Ti voiu spune numele meu,“ dise intieleptulu Odysseu, inse sa me daruesci sî tu. N i m e me numesce, tatalu, mum'a sî sororile; N i m e n e e numele meu.“

La aceste respunse uriasiulu rancorosu: „Asiá dara pre Nime 'lu voiu mancá mai in urma — cu ast'a te daruescu. Dicendu aceste se lasà pre spate, sî se adenci intr'unu somnu greu.

(Va urmá.)

loru ce ea aduce. Evenementele petrecute pre fia-care di in Franci'a si Spani'a contienu invetiaturi de cari tóta lumea profita, — afara de Burboni fâra indoiela, a cârei destinata este de a nu invetiá si de a nu uitá nici odata nimicu.

Nu suntemu din acei'a cari vedu in siefulu ereditariu alu unui statu óre care analogia cu unu girante nerespunsabilu alu unei societâti anonime. Pentru noi, forti'a unei monarchii, este tocmai caracterulu seu traditionale, care face dintr'ens'a representatiunea neintrerupta a vietiei istorice a unei natiuni.

Iéta pentru ce noi suntemu departe de a acceptá intocmai maxim'a ca „regele domnesce dara nu guvernéza,“ maxim'a a cârei aplicatiune rigurósa aru cere cá singurulu omu care aru trebui sa nu se intereseze de destinele unui statu sa fia insusi siefulu acelui statu.

Adeverulu este ca cea mai mare parte a suveraniloru constitutionali din Europ'a se asociaza cu totulu aspiratiuniloru poporului si iau asupra-le partea cuvenita loru in directiunea politica a tierei loru. Astadi cá si in trecutu, monarchi'a traditiunale a servitu de drapelu pentru fundarea natiunalitâtiloru, Itali'a si Germani'a cá si Franci'a, Spani'a si Englister'a, datorezu unitatea loru politica la dóue dinastii eminaminte nationali. Déca Spani'a si Franci'a au ruptu lantiulu istoricu alu traditiuniloru loru, gresiéla es'e mai multu a dinastieloru de câtu a popóreloru. Déca Engleter'a, Itali'a, Germani'a, Belgi'a, Olond'a si Portugali'a au monarchi'a representativa caus'a este ca printii loru 'si au cunoscutu tempulu si tiér'a, si au acceptatu missiunea civilisatiunii si a libertâtii ce secolulu nostru le-a impusu.

Iéta pentru ce la aceste natiunii agitatiunile republicane, ori câtu scomotu aru face, voru fi totu-déun'a sterile. Totu-déun'a cându o dinastia cade, caus'a este ca ea insasi a voit'o.

Partisanii restauratiuniloru imposibile n'au intielesu inca acést'a. Don Carlos va potea avé ori câte succese frumóse; generalii sei potu impuscá, incendiá, destruge diumetatea Spaniei, dara nu voru poté nici odata domní in Madridu. Grati'a neprevederii si orbirei familiei sele, natiunea spaniola a ruptu cu dens'a lantiulu traditiunii monarhiste, si nu o va mai reinnoí.

S'aru potea dîce totu atâtu si despre Burbonii din Franci'a; missiunea loru s'a sfersîtu din diu'a in care au separatu interesele dinastiei loru de acelea ale natiunii. Totu ce aru face ei nu voru mai puté restabilí monarchi'a legitima, pentru ca ea nu mai este legitima de câtu prin nume.“

Din Turci'a.

O cestiune, de multu tempu controversata, dara remasa necontenitu in stare de problema, s'a readusu pre tapetu prin o mesura recenta, ordonata de marele viziru Hussein-Avni-Pasi'a, in calitatea sea de seraskier. Voimu sa vorbimu de incorporarea crestiniloru si a jidaniloru in rendurile armatei otomane. De aprópe dóue-dieci de ani, acésta cestiune este resolvata in principiu; aplicarea ei inse a intempinatu in totu-déun'a, in starea actuala a moravuriloru séu a prejudtieloru inradecinate in turcii cei betrâni, atâtu de mari dificultâti, incâtu prescriptiunile legislative, ori câtu de formale aru fi fostu, remaneau litera mórta.

Hati-humayunul din 1856, prim'a sursa a tuturoru reformeloru neincetatu anuntiate de cându Turci'a si-a luatu loculu in concertulu europeanu, a consacratu, in terminii cei mai espresi, datori'a impusa tuturoru supusiloru crestini séu apartienendu la alte rituri nemusulmane de a indeplini servitiulu militaru, si a fi tratati, cá si supusii musulmani, de legea recrutârei. Spre a stabilí si mai bine importanti'a acestei mesuri, si a probá ca acést'a erá o calcare a moravuriloru trecutului, hati-humayunul constatá ca acésta obligatiune constituiá nu numai o datoria, ci si unu dreptu. Séu ca acésta mesura nu probá nimic'a, séu insemná ca supusii cari apartinéu raseloru considerate pâna acum cá atasiate luau rendulu de cetatieni cu acel'a-si dreptu cá si cei-lalti, si ca nu voru mai fi tratati cá o rasa inferióra, si ca voru portá (lucru mare in ochii turciloru) sabi'a si posc'a. Cu tóte acestea, pâna acum, nu s'a facutu nimicu. De-si guvernulu a intielesu fórte bine necesitatea ce are de a-si marí numerulu soldatiloru sei, musulmanii au continuatu, dela 1856 cá si mai nainte, sa faca numai ei parte din armat'a activa. De-si câti-va tineri crestini au fostu séu primiti in scól'a militara, séu tramisi in Europ'a spre a face studii speciale, dara au fostu in totudéun'a lasati afara din servitiu, si nimeni nu admitea ca ei aru puté fi chiemati sa comandeze nisce soldati turcesci. Se anuntiase formarea unei legi speciale spre a regulá acésta situatiune; se parea chiaru ca convenisera, intr'unu modu generalu ca se voru formá batalióne speciale dupa biserici si comunitâti. Spre a scapá din incurcatura ei au lucratu pâna acum dupa principiulu de inlocuire admisu de lege. Familiele crestine si jidane au luatu obiceiulu sa platésca unu tributu specialu numitu, bedelie, si astu-feliu copiii loru erau scutiti de servitiulu militaru.

Acésta cestiune a inrolârei in armat'a musulmana a crestiniloru si jidaniloru, se pare ca Hussein-Avni-Pasi'a voiesce, déca i se va lasá tempulu, sa o faca sa intre in o nóua fasa. Elu a ordonatu, in adeveru, tuturoru guvernuriloru din provincii sa faca câtu mai iute recensimentulu tuturoru tineriloru apti pentru servitiu, ori-care aru fi religiunea loru. Acésta mesura inse are trebuintia, spre a fi completata, de elaborarea regulamentului organicu, promisu de atâtea ori, asupr'a conditiuniloru servitiului si reguleloru avansârei. Recrutarea celoru nemusulmani fi-va ea semnalulu unei fusiuni definitive a tuturoru religiuniloru in rendurile armatei; séu turcii, se voru marginí sa constitue o militia speciale, lasându sa subsiste vechiulu obiceiu care nu permite unui crestinu sa indeplinésca functiunile de oficieru vis-a-vis de soldatii musulmani? „Le Danube“

„Gazet'a“ din Madridu a publicatu unu raportu oficiale asupr'a caderei Cuencei. La 13 Iuliu diminéti'a, 8000 de carlisti, sub comand'a lui don Alfons, atacara foburgulu Carreteri'a. Cele trei asalturi dela inceputu fura respinse. Comandantulu republicanu, Yglesias, vedendu-se incungiuratu, parasí foburgulu si se retrase pre piati'a mare a Cuencei, reintarindu pórt'a Valenciei. Asupr'a amerintiârei ce i se facù de a se dá, Yglesias respunse ca nici odata. Focului se indoi si tienù tóta nóptea. Alte patru asalturi noi fura respinse in diminéti'a de 14 de câtra republicani. Cu tóte ca asiediatii erau lipsiti de apa si de mâncare, de abiá dupa unu focu de vre-o dóue dile, carlistii luara cetatea. Yglesias ordonà retragerea in fortarétia, unde sperá sa lupte pâna la mórte. Sosindu in strad'a San-Pedor, vedu unu nou corpu de 4000 carlisti, descindiendu din fortarétia, unde intrasera. Astu-feliu se scie cum Yglesias si toti oficierii si soldatii lui au cadiutu prisonieri. Carlistii detera atunci semnalulu jafului si masacrului. Mai multe edificii ardeau; multe case fura darimate, locuitorii fura asasinati. Carlisti au luatu venitulu de contributiuni pre doi ani, obiecte si marfuri de prin case si pravalii. Au derimatu fortificatiunile. Se crede ca au fostu in numeru de vre-o 11,000 si ca erau sub ordinele lui Freisc'a, popei de Flix si canonicului Villalain. Perderile republicaniloru au fostu de 750 morti si 700 raniti.

Curiosum.

Partea natiunei române din Austro-Ungari'a, apartienatória in cele bisericesci la Metropoli'a din Sabiiu, are de inregistratu de locu pre primele pagini in istori'a regeneratiunei acestei metropolii, unu evenementu, cârui asemine nu credemu ca se voru afiá multe in istori'a bisericésca; este acestu evenementu cá totu aceea persóna carea inainte de unu anu de dile fù alésa, de metropolitu gr. or. românu in Sabiiu, acum s'a alesu de patriarchu gr. or. serbescu in Carlovitiu; adeca Présântitulu Procopiu Ivacicoviciu.

Ce motive va fi avutu majoritatea congresului serbescu pentru acésta alegere, séu cum voru fi influintiatu indirecte asupr'a numitei majoritâti pentru acésta alegere, alte cercuri decidiatórie, — cu acést'a nu ne ocupâmu, aice lasându bucuria despre resultatulu alegerei acelor'a cari au militatu si chiaru s'au luptatu pentru acestu succesu, atâtu numai trebuie sa insemnâmu precâtu amu potutu culege din jurnalele cari se ocupa cu acésta causa, ca in persón'a alésa nu se vede atâtu scopulu ajunsu, câtu mai multu câscigarea unui instrumentu pentru scopuri ajungande. —

Asiá d. e. foile guvernamentale, cânta cu tonu inaltu hosan'a pâna la alu treilea ceriu preste acésta alegere, si cu o multiamire placuta cugeta a-si poté pune capulu pre capatâiu, câci in frunten causei serbesci este chiematu omulu bunu si blându, si omulu plinu de fric'a lui Domnedieu si a stapânirei; precum intru adeveru si este Prea Sânti'a Sea. —

Altu-cum sta caus'a la omladinistii!

De si ei cu a loru majoritate l'au alesu, totusi la ei, vremu sa dicemu la deputatii congresuali omladinisti, nu vede omulu alt'a decâtu curiós'a cugetare, si o reserva, precum acést'a numai póte sa provina dupa unu actu indeplinitu, in impregiurâri fatale si abnorme, dara incapetu se mângaie si ei cu acei'a, ca: „dara déca alesulu omu bunu si blându va fi in mânile nóstre tocmai aceea, ce ne-aru fi fostu alesulu respinsu.“

Ca fi va consideratu Présântitulu metropolitu românu tóte aceste posibile, séu chiaru verosimile eventualitâti atunci cându fiindu provocatu de a primí candidatur'a de patriarchu serbescu si ca la provocare a respunsu ca da, noi nu scimu, dara aru fi tristu déca motivulu resolverei spre primirea candidaturei aru fi fostu numai: „inca mai pasulu dela metropolitu, si la patriarchu si acesoriele.“

Fia cum va fi cu tóte aceste jurstâri dara caus'a de patriarchu serbescu a présfintitului metropolitu românu este de $^2/_3$ si caus'a finita: câci majoritatea congresului au voitu si sfintitulu metropolitu rom. inca voiesce, si se póte ca pâna aceste combinatiuni modeste ale nóstre voru vedé lumin'a, si $^1/_3$ parte, intru adeveru cea mai ponderósa adeca corón'a inca va voí, si asiá alegerea se va face fapta complinita; ei! dara atunci se nasce intrebarea, ca ce dîcu românii metropoliei sabiene la acésta intemplare intru adeveru pré momentósa?!

Nainte de a respunde la intrebare, cauta sa ne lamurimu pârerile despre acee'a, ca ce este alesulu metropolitu in sinulu bisericei orientale? si specialminte ce este alesulu metropolitu românu din Sabiiu facia cu poporulu bisericanu?

Cei-ce tienu, ca metropolitulu cutarei biserici nu este alt'a decâtu unu functionariu — publico-bisericescu, care in impregiurâri favorabili, séu pentru complanarea incurcaturiloru intre statu si biserica, cá buna óra astadi la serbi póte se primésca dignitati bisericesci dintr'o biserica intr'alt'a (dupa sublimele concepte ale jurnalului „Ungaricher Lhoyd“ din 2. 3. 4. Augustu 1874) acei'a afla nu numai practicabilu, dara chiaru si consultu si salutariu o astfeliu de trecere dela o dignitate bisericésca la alt'a.

Cu totulu altu-cum trebuie sa cugete despre acést'a acei fii sufletesci ai metropoliei sibiane, prin cari, si pentru cari présfintitulu metropolitu este alesu de atare, câci bine sa scie, ca de si nu dogmatice dara in cele administrative, biseric'a gr. or. româna este despartita de cea serba, in urmarea aspiratiuniloru si a lupteloru seculare ale româniloru gr. or., si acei'a inca bine sa scie, ca in biseric'a gr. or. unu episcopu si metropolitu este mirele episcopiei, si alu metropoliei pentru care este alesu, si asiá precum mirés'a nu-si póte parasí pre logodniculu seu fâra cause binecuventate, asiá nici vice vérsa.

Iéra in capetu cá sa fimu chiari si franci, metropoli'a Sabiiului este metropoli'a româna, patriarchatulu Carlovitiului este serbu, doue scaune cu totulu separate, la scaunulu de Metropolitu din Sabiiu a fostu chiematu Présântitulu metropolitu, Procopiu Ivacicoviciu cá fostu episcopu instalatu românu alu Aradului, si: plededie „Ungaricher Lhoyd“ câtu ii va placé prin corespundintele seu din Carlovitiu pentru originea si inclinarea metropolitului din Sabiiu, spre serbismu, noi acést'a dupa starea faptica, nu o credemu, pentru ca noi avemu chiaru dechiaratiuni solemne si positive despre romanitatea metropolitului din Sabiiu.

Déca totusi s'aru intemplá acea neasteptata impregiurare, cá metropolitulu Sibianu românu, alesu de patriarchu serbescu sa se intarésca, si metropolitulu sa primésca acésta intarire, atunci nime nu va poté negá, bá nici intaritulu patriarchu serbu, ca mirele fâra tóta caus'a a parasitu pre mirés'a sea.

Aflarâmu de lipsa a face aceste combinatiuni, nu din vr'unu spiritu inamicu câtra fratii serbi, din contra vediendu-i in perplesitate si pusetiune fatala in privinti'a causeloru bisericei loru facia cu statulu, ii asecurâmu despre cea mai via simpatia si partinire in impregiurâri atâtu de grele, in cari se afla ei astadi; — dara ne vediuramu constrinsi a vorbí despre causa, câci alegerea patriarchului loru ne atinse si pre noi românii din Metropoli'a gr. or. a Sabiiului.

Unii dintre cei apartienatori la Metropoli'a din Sabiiu.

Varietâti.

*** (Bazaine) dupa cum scriu jurnalele din Parisu a fugitu Dumineca nóptea din insul'a Margarit'a, loculu unde a fostu detienutu cá prisonieriu. Densulu a scapatu din prinsóre cu ajutoriulu unei funia slobodiendu-se pre ea in josu. Se dîce ca a ajunsu pre o naie care navigá câtra Itali'a. Guvernulu este decisu a pedepsí aspru pre complici.

(†) Necrologu. Anuntiâmu si noi cu cea mai profunda durere, incetarea din viétia a multu onorabilului betranu doctorulu Arsachi.

Apostolu Arsachi erá unu mare omu de statu, unu mare cetatiénu si unu bunu patriotu, cu mari prevederi, cu multu tactu si calculu.

Nu vomu enumerá ací tóte faptele cele patriotice ale repausatului Apostolu Arsachi, vomu reamintí inse numai unulu din aceste fapte si eata-lu:

In diu'a de 24 Ianuariu 1859, cea mai mare dî din viétia poporului românu, care in numeru de preste 30 mii, umplea délurile si vâile metropoliei, dealurile Filaretului si Câmpulu libertâtiei; in acea dî memorabile cându boerii din camera cam indaratnici nu prea vedeau bine lucrurile si primesdi'a in care erau, intieleptulu batrenu Apostolu Arsachi se suí la tribuna si, cu vocea sea tremurenda de batranetie si cu lacramile in ochi, adresandu-se câtra boeri, dîse: „Vedeti acele valuri de poporu, aretandu pre ferestri multimea care impresurá camer'a, audîti acele gemete si mugete, primejdi'a este mare, sa o evitâmu, si cu acést'a dimpreuna si o cruda versare de sânge.“

Atunci boerii, gratia acestui mare personagiu, se desceptara si alergara care mai de care la urna, sa voteze pre marele Cuz'a, in aplausele aceloru diecimi de mii de ómeni, cari scapase de primejdie prin intielepciunea lui Apostolu Arsachi. Fia-i tierân'a usióra si memori'a eterna in poporulu românu.

„Tr. Carp.“

*** (Numerulu advocatiloru). Datele mai nóue ale ministrului de justitia aréta, ca in Ungari'a si Transilvani'a functiunéza pre la deosebitele tribunale, 4023 de advocati, dintre cari in Transilvani'a suntu in numerulu urmatoriu:

La Clusiu 46, la Tergulu-Muresiului 42, la Brasiovu 28, la Sabiiu 26, la Odorheiu 18, la Kezdi-Vasarheiu 15, la Alb'a-Iuli'a 14, la Turd'a 13, la Aiudu 13, la Gherl'a

13, la Desiu 12, la Dev'a 12, la Sepsi Sz-György 12, la Mediasiu 11, la Sighisiór'a 11, la Cincu-Szered'a 9, la Fagarasiu 8, la Bistriti'a 7, la Hatiegu 6, la Gyergyo-Sz-Miklos 5, la Abrudu 4, la Bai'a de Crisiu, 3. sî la Naseudu 2.

⁂ (Agricultur'a Romaniei) dupa cum ne informédia dîuarele de acolo, au incercatu perderi insemnate in anulu acest'a. Nu a fostu de ajunsu tómn'a cea secetósa, care a facutu cá unele grâne sa nu resara potrivitu sî prin urmare sa nu vegetedie cu vigóre preste totu loculu, iéra altele sa remana neresarite; iérn'a cea aspra sî fâra zapada, care a facutu sa piéra mai tóta rapiti'a, sa degere multime de vii; frigulu din septamân'a brândiei, care a facutu sa degere grâulu ce incepuse sa resara dupa plóie; nu au fostu destule aceste flagele, dara eata ca mai dela inceputulu lui Iuniu grindin'a prinse a bantuí mai multe judetie. Câmpii intregi cu grâne sî alte bucate au fostu cu totulu distruse. Dela unu capetu alu tierei pâna la altulu; dela Némtiu pâna la Mehedinti, piétr'a s'a preumblatu. In multe locuri marimea pietrei a trecutu preste acea a óueloru de porumbelu. La 17 Iuniu chiaru in Bucuresci a cadiutu piétr'a mai mare cá alunele; mai multe comune vecinasie au fostu bantuite; norocire, ca tiérinele lipite de Bucuresci au fostu scutite. Pre lânga grindina apoi ploile torentiale au facutu sa iésa din matc'a loru torente sî riuri, cari au innecatu sî potmolitu recoltele sî fenatiele necosite. Dupa cele din urma sciri, judetiele carí au suferitu mai multu de grindina suntu: Ilfovulu, Prahov'a, Buzeulu, Ramnicu-saratu, Putn'a, Dembovitî'a, Argesiulu, Muscelulu, Oltulu sî Remniculu-Valcei, — va se dîca mai tóta Munteni'a! In Prahov'a viile au suferitu fórte multu intr'o parte a podgoriiloru; in dealulu Dragasianu, — unde se afla sî vii'a lui Bratianu, — dupa câtu se scia, grindin'a aru fi bantuitu preste totu. — Astu-feliu, cându dupa munc'a de unu anu agricultorii asceptau sa se bucure de holdele loru, grindin'a le prefacù in pusdarii. In mai multe localitâti din Teleormanu, Vlas'a sî alte judetie, granele au suferitu de — palitura. Dupa cum sciu toti cultivatori, palitur'a provine din caus'a secetei, a venturiloru calde sî a arsurei sórelui, cându granele suntu aprópe de coptu. Bobele grâului se usca de odata inainte de a fi cópte; remanu mici sî n'au mai nici o valóre. Afara de acésta grânele palite se sî treiera cu anevoia. Semenaturile tardii suntu cele mai espuse la palitura. Norocire pentru tiéra, ca cu tóte accidentele climatice atâtu de defavorabile, totusi recolt'a se anuncia bine, astu-feliu, ca lipsele din unele judetie se voru umplea cu productele altor'a.

⁂ (Sarea.) — Nu va fi fâra interesu a aretá aci gradulu de stima sî veneratiune, de cari se bucurá in anticitate acésta substantia atâtu de apretiuita de bunulu Oratiu, care dîcea: „Nu ceru decâtu o mésa mica, putiena sare curata sî o haina care sa me apere de frigu.

Sarea este intrebuintiata in genere de tóte natiunile atâtu de multu, ca aru fi cu greu a semnalá o populatiune câtu de putienu numerósa care sa nu se servésca cu ea de multi seculi.

Sarea erá considerata cá lucrulu celu mai delicatu sî escelentu. Omeru o calificá de divina, Platonu dîcea ca este fórte scumpa dieiloru, sî Pliniu declara ca fâra sare ii pare imposibila o viétia civilisata.

Pagânii considerau sarea cá indispensabila pentru sacrificie. La greci erá simbolulu amicitiei sîalu curatieniei; de acea se oferea pâne sî sare.

O marturia impunatória de stim'a ce esistá pentru sare este in cuvintele lui Iisusu Christosu câtra apostolii sei: „Voi sunteti sarea pamentului . . .“ sî in aceste: „Sarea este buna . . . Aveti in voi sarea sî printre voi pacea.“ La Evrei ori-ce victima trebuiá sa fia consacrata prin sare, sî erá obiceiu, cându se jurá credintia regiloru, a mancà in fati'a loru sare consacrata.

Sarea a devenitu la tóte popórele tipulu a totu ce póte fi mai perfectu, sî numele seu se aplica la totu ce póte fi mai alesu, la totu ce face placere spiritului.

Cei vechi dîceau ca scrierile bune, respunsurile fine sî spirituale suntu pline de sare, sî pretiuiau multu sarea atica. Catulu nu punea pretiu pre o femeia frumósa lipsita de sare (astadi s'aru dîce de sîcu!) O piesa, unu discursu, o scriere suntu privite astadi cá mediocre déca n'au sare. In fine trebuie sa observâmu, cu Pliniu, ca retributiunea a ori-ce munca a primitu numele de salaru, care are de origina latinulu salu, sare.

Sî nu numai ómenii apretiéza sarea; cea mai mare parte din animale au unu gustu pronunciatu pentru acésta substantia. Se scie din cea mui adenca anticitate, ca celu ce voiosce sa marésca cuantitatea laptelui turmeloru sele, trebuie sa puna sare in chran'a loru, sî astadi nu mai e nici o indoiéla, ca acésta precautiune nu contribuie cu putere ale ingrasiá sî a amelior'a cualitatea cârnei loru. Instinctulu animaleloru le face sa caute sî sa gasésca isvórele sarate.

⁂ (Fulgeru, parafulgeru.) Trasnetele grozave cari légana uneori pamentulu sî causédia inca sî daune nereparabile au preocupatu fórte tare mintea omenésca, pâna cându renumitulu americanu Franclinu, a inventatu in contr'a fulgerului, parafulgerulu. Adî fórte multi sciu cumca: fulgerarea, e resultatulu unei puteri a trasnetului, sî puterea acést'a secreta, o numimu materia electrica séu electricitate.

Calitatea electricitâtiei, prin care atrage unele corpuri la sine sî unele le respinge, betranii inca au cunoscut'o incâtu-va, inse mai indetaiu numai de cându s'a indicatu prin machin'a electrica. Cându aduce masin'a acést'a obiectele in miscare, omulu incontactu cu ea, simtiesce lovituri in membrele sele, ma déca s'aru prinde mai multi ómeni de mâni, toti aru simtì odata cutremurarea sî lovitur'a. Se póte vedé mai departe, cum stra-fuge schintei'a din masina, sî se póte semtí cându se vérsa pre mânile nóstre tienute acolo, cá sî cum o aru trage printr'o mréja de paianjinu.

Puterea acést'a caracteristica, carea o numimu materia electrica, se estinde in tóta natur'a, prin urmare nu numai in aeru, ci sî in alte corpuri ba inca sî in cele vietuitóre.

Electricitatea nu se latiesce pretutindeni in mesura egala; intr'unu locu se acumula mai multa, precum cu ocasiunea tempestâtiei in nuori, de unde apoi se desiérta afara.

Dupa ce Franclinu prin resultatulu incercâriloru sele splendide a constatatu electricitatea, carea se afla in nuori, n'a dubitatu nimene, ca elu a avutu mare dreptu cându a dîsu ca fulgerarea descinda dîn materi'a electrica; pentru ca inainte de acea unii au cugetatu ca in ceriu se afla materii ardietórie cari au tocmai asiá epitóme intime cá prafulu de pusca, puciósa etc. etc.

Trebuie sa marturisescu ca fórte retacescu cari se temu de tunetu, câci elu in sine e inocente sî cu totulu nestricaciosu. —

Electricitatea fuge fórte rapede josu sî piere pâna ce, tunetulu se respandesce linu in nuori sî numai tardiu vine la noi din departare. Unii ómeni inca sî adî credu cumca cându electrieitatea cade josu atunci cade sî o piétra ascutita; acést'a inse este o credintia superstitiósa.

Sa ne reintórcemu acum la parafulgerulu lui Franclinu. Parafulgerulu stà preste totu dintr'o bucata de minera ascutita, care a indatinatu a fi dearendulu de 2 stengini, a cârei verfu alocurea e auritu cu arama galbina, capetulu din josu intaritu intr'unu feru pre acoperisiulu casei, sî se intinde pâna la pamentu intr'unu locu umedu spre acestu scopu sepatu.

Déca electricitatea cade pre unu astufeliu de edificiu, ferulu respective parafulgerulu o atrage la sine, sî o conduce in pamentu, fâra cá sa causedia cea mai putiena stricaciune pentru ca tragendu-se electricitatea mai vertosu la minerale, mai de grabu ajunge pre parafulgeru, decâtu pre acoperisu.

Dreptu ce considerandu tristele casuri ce obvinu prin fulgeru aflu de consultu — se inregistrediu ací câte-va moduri de aperare sî respective previghiere in contr'a fulgerului acolo unde nu este parafulgeru sî adeca:

Cându se apropia tempestatea trebuie sa ne indepartâmu de obiectele conducatóre de electricitate, sa nu siedemu aprópe de olanele de feru, de urlóie de clopote d. e. sub turnulu bisericei sî intre pareti umedi; mai consultu e atunci sa ne tragemu in mediloculu chiliei. Usile sî ferestrile sa fia inchise. Foculu trebuie stinsu cá sa nu amagimu electricitatea prin column'a de fumu in casa. Afara de acestea nu e prea consultu nici acea, cá sa fia ómeni multi intr'o camera.

Cându cuprinde furtun'a pre omu in câmpu, sa nu se scutésca sub lemnele inalte ci in liberu sa se culce pre pamentu chiaru de s'aru sî udá; de locu sa nu fuga, sa incungiure vecinatatea animaleloru d. e. boiloru, cailoru, vaciloru etc. etc. Iéra in paduri sa remana omulu in drumu, câci fiindu mai inalte multimea lemneloru decâtu omulu acele absorbu electricitatea la sine sî prin acést'a omulu e salvatu de periculu.

Seriu acestea mai vertosu din caus'a câci fórte multi suntu cari in vreme tempestuósa tocmai din contra lucra, deschidu usile; ferestrile, facu focu in culina, se scutescu in câmpu sub lemnele cele mai inalte sî facendu la cruci cugeta ca voru indepartá periculului. „Lum.“

Concursu.

Pentru vacant'a parochia Lasleu rom. tractulu Ternavei de susu, se escrie prin acést'a concursu pâna in 1-a Septembre a. c.

Emolumentele suntu:

1. Venitele stolari indatine.
2. Portiune canonica de 30 jugere.
3. Casa parochiale cu supraedificatele necesarie.
4. Dela aprópe 200 familii câte dóue feldere cucuruzu cu tuleulu sî o dî de lucru.

Dela acei'a cari voru a ocupá acésta parochia, se cere, — sa fia absolutu de gimnasiu sî institutulu clericalu, — mai departe sa scie baremu un'a din limbile patriei.

Doritorii au a-si indreptá petitiunile loru instruate in sensulu Statutului org. la subsemnatulu in Alm'a pâna la terminulu susu amintitu.

Alm'a in 25 Iuliu 1874.

In contielegere cu comitetulu parochialu.
I. Almasianu
(2—3) Protopopu.

Concursu.

Pentru parochi'a vacanta gr. or. a Suplacului protopresbiterulu Ternavei de susu se escrie prin acést'a concursu pâna in 1 Septembre a. c.

Emolumentele suntu:

1. Casa parochiale sî supraedificatele necesarie.
2. 4 jugere pamentu parte aratoriu, parte fenatie.
3. Dela 100 familii câte o feldera cucuruzu sfermitu sî o dî de lucru, — in fine stol'a indatinata.

Doritorii de a ocupá acésta parochia au a-si substerne recursurile loru instruate in sensulu Statutului org. pâna la terminulu indicatu la subscrisulu.

Alm'a in 25 Iuliu 1874.

In contielegere cu comitetulu parochialu.
I. Almasianu
(2—3) Protopopu.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei vacante de parochu in Valea-dosului se deschide concursu, pâna la 18 Augustu a. c.

Parochi'a acést'a e de clas'a a trei'a

Emolumentele suntu: stolariulu indatinatu sî 40 cr. séu o ferdela cucuruzu cu tuleulu, de familia, — casa parochiala nu este. —

Doritorii de a competá la acésta staţiune, in tempulu prescrisu au de a-si substerne petitiunile la subscrisulu, instruite conformu Statutului organicu.

In 18 Augustu se va terminá alegerea de parochu.

Dela sc. protopopescu gr. or. alu Zlatnei de josu.

Abrudu in 18 Iuliu 1874.

In contielegere cu comit. parochiale.
Ioane Gallu,
(1—3) protop.

Concursu.

Aflandu-se parochi'a Ponorelu din protopresbiteratulu Zlatn'a de susu vacanta se escrie concursu pâna la 24 Augustu.

Emolumentele suntu:

Tacsele stolarie fipsate de comitetulu parochialu, sî jertfele obicinuite prinóse, prescuri etc. care calculate aducu unu venitu anualu de 432 fl. v. a. Casa parochiale nu esista.

Doritorii de a ocupá acésta parochia au sa-si astérna suplicele loru instruate cu documentele recerute de prescrisele Stat. org. la subscrisulu pâna la terminulu susu prefiptu.

Câmpeni 24 Iuliu 1873.

Cu intielegerea comitetulu parochialu.
Ioanu Patiti'a,
(3—3) protopopu.

Concursu.

Spre reintregirea parochiei de clas'a II-a devenite vacante din comun'a Dai'a protopr. S. Sebesiului se escrie amesuratu ordinatiunei din 10 Ian. 1874 Nru cons. 2581/1873. acestu concursu pâna la 15 Augustu 1874.

Emolumentele suntu:

1. Dela 170 familii câte o ferdela de cucuruzu in grauntie, sî câte o dî de lucru, sî
2. Venitele stolari indatinate.

Doritorii de a ocupá prementionat'a parochia, au sa-si inainteze petitiunile provediute cu tóte documentele recerute de statutulu organicu scaunului protopr. greco-res. in S. Sebesiu pâna la terminulu prefiptu.

Dai'a in 2 Iuliu 1874.

Comitetulu parochiale cu contielegerea concernintelui protopr.

(3—3)

Nr. 84/1874.

Concursu.

La scól'a comerciala sî reala impreunata cu gimnasiulu publicu românu gr. or. din Brasiovu devenindu vacante trei posturi profesorale se escere pentru ocuparea loru concursu cu terminulu pâna la 20 Augustu (1 Septembre) a. c. sî anume:

1 postulu de profesoru pentru limb'a sî literatur'a magiara;

2 postulu de profesoru pentru chemi'a sî istori'a naturala;

3 postulu de profesoru pentru matematica sî fisica.

Competitorii se binevoiésca a se adresá câtra subscris'a eforia scolara pâna la terminulu aretatu asternându pre lânga petitiune sî actele, prin care se dovedésca: a) ca suntu de natiunalitate româna sî de religiunea ort. resariténa; b) ca au conduita morala sî politica buna; c) ca suntu sanatosi; d) ca au cualificatiunea receruta pentru postulu la care concurédia. — La dejudecarea cualificatiunei servesce ca cinosura statutului organicu alu metropoliei române ort. res. din Ungari'a si Transilvani'a sî regulamentulu archidiecesanu pentru esaminarea profesoriloru dela scólele secundare române confesionale. —

Salariulu anualu impreunatu cu fia care din aceste posturi este de 800 fl. v. a, prospectu de inaintare sî dreptu de pensionare.

Celu alesu de profesoru servesce anulu primu de proba, iéra dupa acést'a se intaresce cá profesoru definitivu numai déca va fi depusu esamenulu de profesura prescrisu. —

Brasiovu 1/13 Iuliu 1874.

Efori'a scóleloru centrale
(3—3) române ort. res.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.